

UCHWAŁA NR .....

RADY GMINY SEJNY

z dnia ..... 2017r.

**w sprawie przyjęcia gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych Gminy
Sejny na lata 2017 – 2025**

Na podstawie art. 17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2017r. poz. 1769 i poz. 1985) oraz art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2017r. poz.1875) **uchwala się co następuje :**

§ 1. Uchwala się gminną strategię rozwiązywania problemów społecznych Gminy Sejny na lata 2017-2025 stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Sejny.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Uzasadnienie do podjęcia uchwały w sprawie przyjęcia gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych Gminy Sejny na lata 2017- 2025

Art. 16 b ust.1 i art. 14 ust.1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej wskazują, że do zadań własnych o charakterze obowiązkowym gminy należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych stanowi załącznik do niniejszej uchwały. Jest najważniejszym dokumentem stanowiącym o realizowanej lokalnej polityce społecznej. Uwzględnia m.in. diagnozę sytuacji społecznej, prognozę zmian i określa: cele strategiczne projektowanych zmian, kierunki niezbędnych działań, sposoby realizacji strategii oraz jej ramy finansowe i wskaźniki realizacji działań.

Załącznik

do Uchwały Nr .....

Rady Gminy Sejny

z dnia .....

***STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY SEJNY
NA LATA 2017 - 2025***

WSTĘP

Rozwiązywanie problemów społecznych jest jednym z kluczowych zadań, jakie stoją przed administracją publiczną wszystkich gmin. W rozwiązywanie problemów społecznych winny być także zaangażowane organizacje i instytucje należące do różnych sektorów życia publicznego, w tym m.in. organizacje pozarządowe, kościoły, związki wyznaniowe oraz podmioty gospodarcze. Owo zaangażowanie winno być elementem zintegrowanego systemu i mieć charakter partnerski w stosunku do administracji, szczególnie na poziomie lokalnym. Diagnoza rzeczywistych potrzeb społeczności lokalnej oraz określenie planu działań w dłuższej perspektywie są niezbędnymi warunkami efektywnej realizacji polityki społecznej w gminie. Natomiast określenie misji oraz wyznaczenie celów strategicznych i działań, powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych oraz ograniczyć negatywne skutki społeczne. Dokument stanowi, zatem podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym oraz doprowadzić do integracji społecznej. Niniejszy dokument umożliwi spełnienie powyższych warunków.

W myśl nowej strategii zinstytucjonalizowana pomoc społeczna oferuje pomoc finansową i materialną, jako instrument początkujący proces, umożliwiający osobom i rodzinom przezwyciężanie ich trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać we własnym zakresie. Dobrem nadrzędnym strategii rozwiązywania problemów społecznych jest człowiek - jego potrzeby zarówno w kontekście indywidualnym, jak i społecznym. Strategia jest dokumentem opisującym, analizującym i wartościującym zjawiska w obszarze rzeczywistości, od którego zależy stworzenie wizji godnego życia zarówno jednostki, jak też grupy społecznej, jako całości. W praktyce stanowi ona skuteczny instrument realizacji przyjętych założeń dla osiągnięcia stanu określonego w wizji. Strategia jest dokumentem otwartym, podlegającym stałemu monitoringowi i ewaluacji zadań. Wprowadzenie procedur monitoringu i ewaluacji pozwoli na dokonanie zmian w realizacji poszczególnych celów i zadań w zależności od zmieniających się warunków oraz potrzeb społecznych. Dokument ma charakter kilkuletni, został przygotowany na lata 2016 - 2022. Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i

skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

PROCES TWORZENIA STRATEGII

Podstawą prawną do opracowania strategii jest Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r (Dz. U. z 2017r. poz. 1769 ze zm.) .

Art. 17 ust.1 mówi, że do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Różnorodność problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości. Są to m.in.:

1. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2016 r. poz. 1817 ze zm.);
2. Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2016r. poz. 1828);
3. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2017r. poz. 1065 ze zm.);
4. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016r. poz. 487);
5. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2016r. poz. 2046 ze zm.);
6. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2017r. poz. 783 ze zm.);
7. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz.1390);
8. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2017r. poz. 1769 ze zm.).

Budując niniejszą strategię odniesiono się do Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego, która przyjęta została w roku 2006 i będzie realizowana do roku 2020, szczególnie w zakresie Priorytetu II - Infrastruktury społecznej.

Cel opracowania:

Strategia rozwiązywania problemów społecznych to uogólnione, stosunkowo trwałe i często – choć nie zawsze – realizowane w toku działalności prowadzonej – przez wyspecjalizowane organizacje, wzory interwencji społecznych. Nazywamy je strategiami dlatego, że odwołują się one do społecznie podzielanych poglądów o przyczynach czy źródłach powstawania rozmaitych problemów społecznych, a także właściwych środkach zaradczych i w ten sposób organizują zbiorową działalność.

Strategia, to proces wyboru długofalowych celów i ustalenie programów do realizacji zadań. Jest to szansa na stworzenie długofalowej wizji rozwoju gminy oraz wyłowienie obszarów, które w najbliższym czasie powinny stać się przedmiotem troski władz lokalnych.

Jej założenia pozwolą tak prowadzić proces rozwoju społecznego gminy, by równocześnie godzić interesy polityki różnych szczebli, województwa, powiatu, z lokalnymi interesami samorządu gminy oraz interesami innych podmiotów i osób fizycznych.

Strategia jest również dokumentem zwiększającym wiarygodność gminy wobec partnerów zewnętrznych, a tym samym sprzyjać będzie pozyskiwaniu nowych partnerów i środków na realizację zaplanowanych działań. Planowanie strategiczne przyczynia się również do przygotowania społeczności lokalnej do nadchodzących zmian. Istotnym jest także fakt, że dokument ten daje szerokie możliwości promocji gminy.

Proces budowy strategii:

Prace nad aktualizacją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sejny na lata 2017-2025 rozpoczęły się w styczniu 2016 roku. Pierwsze działania związane były z upowszechnieniem w środowisku informacji o pracy nad tym dokumentem. Rozesłano informacje wraz z zaproszeniem do współpracy do instytucji i organizacji działających na terenie Gminy Sejny takich jak: Rada Gminy, Urząd Gminy, jednostki pomocnicze gminy - sołtysi, szkoły, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Kościół, inne organizacje i osoby zainteresowane polityką społeczną. Przyjęto założenie uspołecznienia procesu budowy strategii, a więc zaangażowania w pracę przedstawicieli samorządu, organizacji społecznych, podmiotów

gospodarczych, lokalnych liderów, mieszkańców itp. Powołany został zespół roboczy odpowiedzialny za opracowanie strategii.

Przyjęto następujące etapy prac:

I. Charakterystyka istniejącej sytuacji na terenie gminy

1. Analiza problemów gminy Sejny
2. Mocne strony gminy
3. Słabe strony gminy
4. Szanse
5. Zagrożenia
6. Wybór obszarów priorytetowych

II. Określenie wizji

III. Określenie celów

1. Strategicznych
2. Operacyjnych
3. Sformułowanie zadań i programów działań.

Pierwszym etapem budowy strategii była szczegółowa i wnikliwa charakterystyka istniejącej sytuacji w gminie. W ramach prac warsztatowych dokonano analizy danych dotyczących obszaru, ludności, gospodarki, walorów środowiska Gminy Sejny oraz sfery społecznej. Analizie poddane zostały różne obszary oraz aspekty mające wpływ na politykę społeczną. Ważnym elementem było sporządzenie analizy SWOT jako podstawy identyfikowania i formułowania podstawowych problemów i zagadnień strategicznych. Drugi etap, to opracowanie wizji przyszłości gminy, czyli sformułowanie i skonkretyzowanie celów strategicznych. Trzeci etap, to realizacja wytyczonych celów, poprzez opracowanie konkretnych programów, wynikających z założeń strategii. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem długofalowym, perspektywicznym, zawierającym jednocześnie priorytety i narzędzia realizacji, które w najbliższych latach, przyczynią się do rozwoju społecznego gminy. Strategia podlegać będzie aktualizacji i modyfikacji, tak, aby odpowiadała ona bieżącym potrzebom lokalnej społeczności. Sformułowane w ten sposób założenia i zastosowana metodologia, ma zapewnić wsparcie procesu rozwiązywania problemów społecznych zarówno przez lokalne instytucje, jak również grupy społeczne, a realizacja przyjętych założeń przynieść długofalowe efekty.

DIAGNOZA ŚRODOWISKA SPOŁECZNEGO

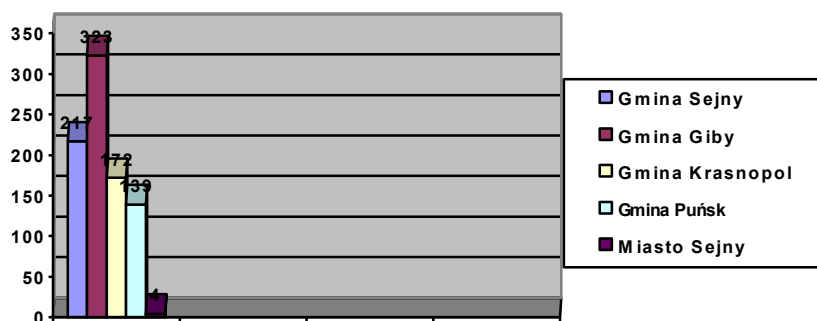
1.1. Charakterystyka gminy

Gmina Sejny położona jest w północno – wschodniej części Polski w województwie podlaskim. Od północy graniczy z gminą Puńsk, od zachodu z gminą Krasnopol, od południa z gminą Giby. Wschodnią granicę gminy tworzy granica z Litwą, z którą łączy ją przejście graniczne w Ogrodnikach oraz w Berżnikach. Obszar gminy zajmuje 217 km², co stanowi około 1,1% powierzchni województwa i 25,5% powierzchni powiatu sejneńskiego.

Wykres 1. Powierzchnia Gminy Sejny na tle innych gmin Powiatu Sejneńskiego.

1.2. Sytuacja demograficzna

Na terenie Gminy Sejny znajduje się 48 wsi (48 sołectw), zamieszkałych przez 4210 mieszkańców, w tym 2052 kobiety i 2158 mężczyzn. Znaczną część ludności stanowi mniejszość litewska.

Tab.1 Ludność gminy w latach 2013 – 2016

Lata	PŁEĆ		Ogółem
	kobiety	mężczyźni	
2013	2087	2197	4284
2014	2084	2190	4274
2015	2052	2158	4210
2016	2038	2154	4192

źródło: Ewidencja ludności

Jak wynika z danych zawartych w powyższej tabeli liczba ludności w gminie Sejny ma tendencję spadkową, dotyczy to w równym stopniu kobiet jak i mężczyzn.

Tab. 2 Liczbowe zestawienie mieszkańców według kategorii wiekowych

Przedział wiekowy w latach	Liczba mieszkańców
0 - 4	181
5 - 14	373
15 - 19	266
20 - 60	2341
Powyżej 60	960
Razem:	4121

źródło: Ewidencja ludności

Tab. 3 Podział wiekowy na kobiety i mężczyzn

Przedział wiekowy w latach	Kobiety	Mężczyźni
0 - 4	95	86
5 - 14	179	194
15 - 19	130	136
20 - 60	1068	1273
Powyżej 60	539	421

źródło: Ewidencja ludności

Tab. 4: Liczba zgonów i urodzeń

Lata	Liczba urodzeń	Liczba zgonów
2012	32	47
2013	36	43
2014	36	59
2015	43	60
2016	32	47

Analizując powyższe dane można stwierdzić, iż przyrost naturalny jest niski, od kilku lat rejestruje się więcej zgonów niż urodzeń.

1.3. Sytuacja gospodarcza

Gmina Sejny jest gminą typowo rolniczą. Średnia wielkość gospodarstwa wynosi około 7,20 ha. Są to gospodarstwa typu farmerskiego, w których prowadzona jest hodowla trzody i produkcja mleka. Grunty rolne w większości są we władaniu rolników indywidualnych. Wykorzystanie powierzchni gminy kształtuje się następująco:

- rolnicza przestrzeń produkcyjna stanowi ok. 60% powierzchni, na której przeważają gleby czwartej i piątej klasy bonitacyjnej;
- 27% zajmują lasy, spośród których największy kompleks stanowi fragment Puszczy Augustowskiej. W drzewostanach dominuje sosna, gatunkami uzupełniającymi są świerk, brzoza, olcha i dąb. Kompleksy leśne pełnią ważną funkcję gospodarczą, przyrodniczą i są walorem turystycznym gminy;
- 7% stanowią wody i 6% pozostałe grunty.

W gminie funkcjonuje również drobna działalność gospodarcza, głównie handlowo – usługowa. Zarejestrowanych jest 19 podmiotów gospodarczych. Cechą charakterystyczną gminy jest również bardzo mała gęstość zaludnienia - 19 osób na km² (ponad 3-krotnie

mniejsza niż średnia dla województwa). Zabudowa ma charakter rozproszony. Utrudnia to rozwój infrastruktury i zwiększa jej koszty.

1.4. System komunikacyjny

Układ komunikacyjny spełnia istotne znaczenie w rozwoju społecznym i gospodarczym każdej jednostki administracyjnej. Istniejący na terenie gminy Sejny przebieg sieci dróg różnych kategorii zapewnia połączenia z głównymi ośrodkami w regionie.

Podstawową sieć drogową stanowi:

- ok. 14 km odcinek drogi krajowej prowadzący do przejścia granicznego z Litwą w Ogrodnikach,
- 17,7 km dróg wojewódzkich,
- 72,2 km dróg powiatowych oraz 147 km dróg gminnych.

Łączna długość dróg wynosi ok. 250,9 km, a wskaźnik gęstości dróg w nawierzchni twardej – 66,5 km/100 km² i znacznie przewyższa średnią wojewódzką (52,4).

Przez teren gminy nie przebiegają linie kolejowe.

1.5. System wodociągowo-kanalizacyjny

Zapotrzebowanie w wodę odbywa się z 2 stacji uzdatniania wody (Berzniki, Burbiszki) oraz przepompowni w Marynowie, Sztabinkach i Dworzysku. Ponadto mieszkańcy korzystają z 18 zakładowych ujęć wody oraz indywidualnych. Łączna długość sieci wodociągowej wynosi ponad 174,50 km, z której korzysta 845 gospodarstw domowych.

Pomimo znacznego postępu w tym obszarze w ciągu ostatnich lat, w dalszym ciągu konieczne są działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie zapewnienia mieszkańcom wody w odpowiednich parametrach.

Znacznie gorzej wypada ocena gospodarki ściekowej. Gmina nie posiada bowiem komunalnej oczyszczalni ścieków ani kanalizacji sanitarnej. Nieczystości płynne dowożone

są do oczyszczalni ścieków w miejscowości Marynowo, w której właścicielem jest Urząd Miasta Sejny.

1.6. Telekomunikacja

Stan telefonizacji gminy jest zadowalający i systematycznie wzrasta ilość abonentów. Do sieci telekomunikacyjnej podłączonych jest 701 abonentów, co daje wskaźnik nasycenia 16,8/100 mieszkańców. Teren gminy objęty jest także zasięgiem telefonii komórkowej. Niedostateczny jest jednak dostęp mieszkańców do internetu.

1.7. Turystyka i przyroda

Obszar gminy charakteryzuje bardzo wysoki stopień walorów estetycznych krajobrazu oraz unikalnej fauny i flory. Lokalny klimat jest zależny od rzeźby terenu, rodzaju gruntu, zalegania wód i istniejącego zagospodarowania terenu. Pod względem ukształtowania jest to obszar pagórkowaty z jeziorami, siecią strumieni i małych rzek. Całość terenu gminy położona jest w dorzeczu Niemna. W regionie znajduje się 36 jezior, sieć strumieni, rzeczek oraz unikalna flora i fauna. Dodatkowym walorem gminy jest duża ilość bogatych w jagody i grzyby lasów. Wielką atrakcją geologiczno - przyrodniczą jest liczący 127 ha rezerwat przyrody. Mieści się w północnej części sandru suwalsko - augustowskiego. Rezerwat obejmuje las i trzy jeziora śródlądowe. Tak ciekawe miejsca pod względem przyrodniczym sprawia, że gmina Sejny jest bardzo atrakcyjna pod względem turystycznym. Czyste powietrze i nieskażona przyroda umożliwiają nie tylko czerpanie zysków z turystyki i agroturystyki, ale i rozwój rolnictwa ekologicznego.

Na terenie gminy Sejny występują rezerваты przyrody (486,6 ha), obszary chronionego krajobrazu (14850 ha), pomniki przyrody (26). Znajdują się również zwarte kompleksy leśne części Puszczy Augustowskiej, naturalnie ukształtowane doliny rzek, torfowiska oraz wiele urokliwych jezior. Duże znaczenie dla zachowania bogactwa występujących gatunków roślin, grzybów i zwierząt ma rzeźba terenu, zróżnicowanie mikroklimatyczne i mało intensywna gospodarka.

Warunki te oraz wyznaczone jednostki architektoniczno – krajobrazowe (np. dwór drewniany z XVII – XVIII w Krasnogrudzie, drewniany kościół z 1880r. w Berżnikach,

drewniane domy z XIX wieku we wsi Gawieniańce, zespoły dworsko – parkowe w Klejwach i Łumbiach), przebiegający przez gminę szlak turystyczny Sejny – Smolany – Puńsk – Zboryszki – Fornetka – Becejły – Rutka Tartak – Poplin – Okliny o długości prawie 70 km oraz położenie **gminy** na styku kultur i narodowości stwarzają szanse na intensywny rozwój sektora turystycznego. Jednak barierą ograniczającą możliwości aktywizacji tej branży jest słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna.

Na terenie gminy Sejny funkcjonuje zaledwie 1 hotel z 13 miejscami noclegowymi, ośrodek dydaktyczno – szkoleniowy z 46 miejscami noclegowymi i 13 gospodarstw agroturystycznych w łącznej liczbie 160 miejsc. Baza noclegowa na terenie gminy ma niski standard. Dlatego też jednym z podstawowych elementów rozwoju turystyki powinny być działania zmierzające do zwiększenia atrakcyjności tego terenu poprzez budowę nowych obiektów wraz z całym zapleczem rekreacyjnym.

1.8. Edukacja

Liczba szkół w gminie na przestrzeni lat 2003 – 2008 uległa zmianie, z uwagi na spadek liczby uczniów na terenie gminy, zlikwidowano 3 szkoły podstawowe. Obecnie w gminie Sejny funkcjonują 2 szkoły podstawowe (w Krasnowie i w Poćkunach), w których uczy się 188 uczniów, brak jest gimnazjum i szkół ponad gimnazjalnych, a nasi uczniowie kontynuują naukę w szkołach średnich i zawodowych w mieście Sejny bądź też w innych miastach co wiąże się z codziennymi dojazdami uczniów do szkół.

Na terenie gminy niestety nie funkcjonuje przedszkole i w związku z tym dzieci w wieku 3 – 6 lat pozostają bez możliwości skorzystania z jakiegokolwiek formy wychowania przedszkolnego.

Tab. 5 Kadra pedagogiczna

<i>Stopień awansu zawodowego nauczycieli</i>	<i>Liczba nauczycieli</i>
dyplomowany	18
mianowany	3
kontraktowy	0

stażysta	0
<i>Ogółem liczba nauczycieli</i>	21

źródło: Sprawozdanie Systemu Informacji Oświatowej

Jak wynika z powyższej tabeli dysponujemy wykształconą i doświadczoną kadrę pedagogiczną, która jest odpowiedzialna za zapewnienie prawidłowego kształcenia i realizację programów nauczania w szkołach.

1.9. System opieki zdrowotnej

System opieki zdrowotnej w Polsce to zespół osób i instytucji mających za zadanie zapewnić opiekę zdrowotną ludności. Polski system opieki zdrowotnej oparty jest na modelu ubezpieczeniowym. System opieki zdrowotnej w Polsce od wielu lat przeżywa poważne trudności, które obecnie objawiają się poprzez: utrudniony dostęp do leczenia specjalistycznego (w szczególności szpitalnego) i długie kolejki oczekujących na świadczenia, niezadowalającą jakość udzielanych świadczeń zdrowotnych, niskie płace w sektorze opieki zdrowotnej i masowe emigracje specjalistycznych kadr medycznych do pozostałych krajów Unii Europejskiej, oraz zadłużanie się publicznych zakładów opieki zdrowotnej. Opieka zdrowotna jest jednym z bardzo ważnych czynników życia społecznego. Świadomość zdrowotna mieszkańców, wczesna profilaktyka w zakresie chorób najczęściej występujących na naszym terenie jest warunkiem zdrowego i wydolnego społeczeństwa. Wykształcenie prozdrowotnych zachowań, zdrowych nawyków, właściwego odżywiania powinno mieć miejsce już od najmłodszych lat, to uchroniłoby nas w dużym stopniu przed chorobami cywilizacyjnymi.

Na obszarze gminy Sejny brak jest obiektów służby zdrowia. Mieszkańcy korzystają z bazy szpitalnej i specjalistycznej oraz niepublicznej służby zdrowia w mieście Sejny. Wiąże się to z pokonywaniem przez pacjentów dużych odległości, utrudniona jest również działalność profilaktyczna. W żadnej ze szkół nie ma gabinetu lekarskiego, stomatologicznego, czy też pielęgniarki szkolnej.

Na terenie całego powiatu sejneńskiego funkcjonuje tylko 1 szpital i 1 zakład pielęgnacyjny – opiekuńczy, z którego usług korzysta również nasza gmina.

Problemy zdrowotne naszych mieszkańców nie odbiegają od zachorowań występujących w naszym kraju i są to najczęściej:

- ❑ choroby układu krążenia,
- ❑ choroby nowotworowe,
- ❑ choroby zwyrodnienia stawów i kręgosłupa,
- ❑ choroby płuc,
- ❑ cukrzyca.

Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży skupia się na prowadzeniu szczepień ochronnych i bilansów zdrowia dzieci 2, 4, 6 i 10 letnich oraz na lakowaniu zębów dzieci w wieku 6 lat. Organizowane są akcje profilaktyczne obejmujące swoim zasięgiem całą gminę tj. badania mammograficzne, komputerowe badania wzroku, słuchu. Frekwencja jest jednak nieduża.

1.10. Bezpieczeństwo publiczne

Nadzór nad porządkiem i bezpieczeństwem na terenie gminy sprawują funkcjonariusze Komendy Powiatowej Policji w Sejnach.

Najczęściej występującymi zagrożeniami na terenie gminy Sejny są:

- brawurowa jazda młodych użytkowników dróg wszelkiego rodzaju pojazdami,
- „jazda po pijanemu”,
- niewielka liczba kradzieży i włamań.

Wśród problemów, które wiążą się z bezpieczeństwem najczęściej zgłaszane to:

- brak miejsc, w których młodzież i dzieci w wieku szkolnym mogłyby spędzać czas wolny.

Tab. 6 Stan porządku i bezpieczeństwa na terenie powiatu sejneńskiego w latach:

Miasto, gmina	Liczba interwencji w latach:		
	2014	2015	2016
Miasto Sejny	914	822	818

Gmina Sejny	311	289	259
Gmina Puńsk	184	209	221
Gmina Krasnopol	315	260	287
Gmina Giby	293	181	139
Razem	2017	1761	1724

źródło: Informacja KPP w Sejnach

Z ogólnej liczby interwencji na terenie powiatu sejneńskiego w ostatnich latach notuje się wzrost interwencji domowych. Brak jest danych dotyczących dystrybucji, rozpowszechnienia i użycia narkotyków.

Tematem trudnym, często przemilczanym jest również problem przemocy w rodzinie i krzywdzenie dzieci. Dlatego też bardzo ważne jest uwrażliwienie dzieci i młodzieży na krzywdę drugiego człowieka, nauczanie bezpiecznych zachowań, prawa odmowy i właściwego zachowania się w sytuacjach zagrożenia.

1.11. System pomocy społecznej w Gminie

Codziennemu życiu mieszkańców towarzyszą liczne problemy, które swoim zasięgiem obejmują coraz większą grupę ludzi i coraz młodsze pokolenia. Identyfikacja problemów społecznych nie jest sprawą łatwą, wymaga dostrzeżenia wielu współzależności, dokonania analizy nie tylko jednostkowych losów mieszkańców lecz także zauważenia pewnych ogólnych trendów i zjawisk dotyczących społeczności gminy. W wyniku przeprowadzonej analizy wyłoniono problemy najbardziej widoczne i mające niekorzystny wpływ na sytuację życiową mieszkańców gminy.

Instytucją, która zajmuje się pomocą społeczną w Gminie jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sejnach oraz Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Liczba rodzin korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sejnach kształtuje się następująco:

- 2013 rok - 251 rodzin, w tym 799 osób w tych rodzinach

- 2014 rok - 266 rodzin, w tym 821 osób w tych rodzinach
- 2015 rok - 266 rodziny, w tym 789 osób w tych rodzinach
- 2016 rok - 234 rodzin, w tym 653 osób w tych rodzinach

Najczęstszymi przyczynami kwalifikującymi do pomocy społecznej z tutejszego ośrodka są: ubóstwo, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych, niepełnosprawność, długotrwała choroba oraz alkoholizm.

Tab. 7 Powody przyznania pomocy przez GOPS Sejny w latach 2013-2016

Powód trudnej sytuacji życiowej rodzin korzystających z pomocy	Liczba rodzin			
	2013	2014	2015	2016
Ubóstwo	168	171	163	144
Bezrobocie	100	110	105	92
Niepełnosprawność	50	57	52	45
Długotrwała lub ciężka choroba	25	47	23	18
Bezradność w sprawach opiek.-wych. i prowadzenia gosp. domowego - OGÓŁEM	82	68	92	51
w tym : rodziny niepełne	21	33	37	23
rodziny wielodzietne	49	35	34	26
Alkoholizm	5	8	7	6
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	3	3	2	3
Zdarzenia losowe	1	2	4	2

źródło: Dokumentacja GOPS

Tab. 8 Pomoc przyznana przez GOPS Sejny w latach 2013-2016

Lata	2013	2014	2015	2016
Liczba rodzin	251	266	266	234
Kwota świadczeń-ogółem	576.175	561.141	595.504	619.869

źródło: Dokumentacja GOPS

2.1. Sytuacja gminy w zakresie problemów społecznych.

W życiu każdej ludzkiej zbiorowości – poczynając od rodziny czy grupy rówieśniczej, na złożonych, nowoczesnych społeczeństwach kończąc – nieustannie pojawiają się trudności naruszające codzienną równowagę i harmonię stosunków między ludźmi. Większość z tych trudności spowodowana jest konsekwencjami rozmaitych zakłóceń organizacji życia zbiorowego i je właśnie określamy mianem problemów społecznych. Ich identyfikacja wymaga ogromnej spostrzegawczości. W wyniku wielopłaszczyznowej analizy wyłowione najbardziej widoczne problemy, które w sposób niekorzystny wpływają na integrację i sytuację życiową mieszkańców.

Bezrobocie

Istotnym problemem na terenie gminy Sejny jest bezrobocie, czyli okresowe pozostawanie bez pracy osób, w wieku produkcyjnym. Każdy dorosły człowiek powinien znaleźć pełne zatrudnienie w stosunkowo krótkim czasie i na ogólnie przyjętych warunkach. Istotne jest, aby płaca proponowana nie była niższa, a czas pracy nie był dłuższy niż normalnie.

To praca stanowi zatem mechanizm nabywania statusów istotnych dla kształtowania struktury społecznej. To czy ktoś jest „niżej” czy „wyżej” w hierarchii zależy od tego jaką pracę wykonuje jakim prestiżem cieszy się jego zawód, oraz jakie wynagrodzenie za pracę dostaje i jaki jest w związku z tym poziom jego życia.

Kontrola płac i odpowiednia polityka zatrudnienia przyczyniły się do równiejszej dystrybucji pewnych dóbr i ukazywania bezrobocia w sytuacji chronicznego kryzysu

gospodarczego. Bezrobocie ukryte polega właśnie na obniżaniu płacy realnej i tworzeniu brakujących miejsc pracy, dzięki pozyskiwanym w ten sposób środkom. Społeczny koszt takiego rozwiązania jest taki, że jakaś część pracowników ma niższe płace realne, natomiast zysk - to zatrudnienie dla tych którzy w innych warunkach pracy by nie dostali

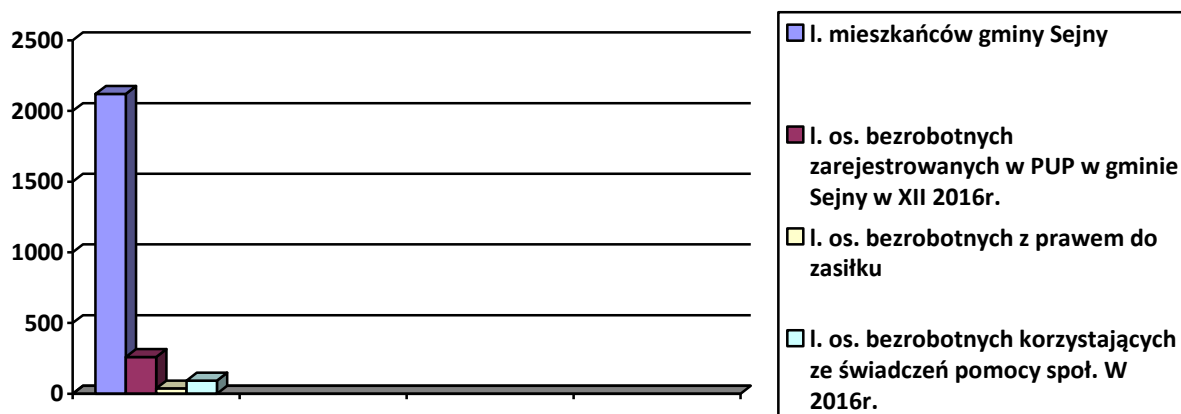
Podstawowym powodem bezrobocia w gminie Sejny jest brak dużych zakładów przemysłowych, fabryk - miejsc pracy dających zatrudnienie dużej liczbie osób przeważnie z wykształceniem podstawowym i zasadniczym zawodowym. Do innych powodów braku zatrudnienia zaliczyć możemy brak wykształcenia, nie podnoszenie swoich kwalifikacji, niechęć do przekwalifikowania się oraz zbyt mały wkład w poszukiwanie pracy.

Do największych i najbardziej uciążliwych skutków pozostawania bez pracy należy zaliczyć problemy finansowe co rodzi potrzebę szukania doraźnych metod poprawy sytuacji ekonomicznej rodziny. Zazwyczaj te właśnie rodziny swe pierwsze kroki kierują do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Brak zatrudnienia negatywnie wpływa nie tylko na ekonomiczną kondycję rodzin, ale także na pozamaterialne kwestie życiowe takie jak utrata wiary we własne siły, pozbawienie poczucia własnej wartości, alkoholizm. Pojawia się apatia i zniechęcenie, dla większości mężczyzn krępujące jest również dzielenie się obowiązkami ze swoimi żonami. Złe warunki materialne powodują częste zapadanie na choroby społeczne typu nerwice, choroby serca, gruźlica.

Bezrobotni mężczyźni sięgają często po używki, głównie w celu rozładowania stresu. Bardziej aktywnymi bezrobotnymi są osoby młode, posiadające poszukiwany zawód lub gotowi do przekwalifikowania się, ponieważ dostrzegają oni swoją szansę na rynku pracy.

Bezrobocie burzy również klimat życia rodzinnego. Wpływa destrukcyjnie na pełnienie przez rodzinę jej podstawowych funkcji, słabnie również autorytet rodziców. Dzieci natomiast odczuwają swoją sytuację jako gorszą, co często prowadzi do stopniowej izolacji środowiskowej i jest dodatkowym ograniczeniem naturalnych potrzeb związanych z rozwojem intelektualnym i społecznym.

Wyk.2. Struktura osób bezrobotnych gminy Sejny

Alkoholizm i narkomania

Problemy wynikające z picia alkoholu i zażywania narkotyków stanowią obecnie jedną z poważniejszych kwestii społecznych. Zjawisko to ma istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego jak również ogólny stan zdrowia, a także na relacje interpersonalne z rodziną i środowiskiem. Alkoholizm jest to wszelkie spożywanie alkoholu, które wykracza poza miarę tradycyjnego czy zwyczajowego picia. Ze zjawiskiem nadmiernego spożywania alkoholu wiążą się dwa pojęcia. Pierwsze z nich to pijaństwo, czyli nadużywanie alkoholu. Natomiast drugie pojęcie to alkoholizm, który jest chorobą. Pijaństwo różni się tym od alkoholizmu, że osoba pijąca nie odczuwa przymusu picia. Natomiast alkoholik traci kontrolę nad piciem, cechuje go niemożność utrzymania się w abstynencji.

Narkomania jest to zjawisko społeczne, uzależnienie spowodowane krótszym lub dłuższym zażywaniem leków (głównie przeciwbólowych środków narkotycznych) albo innych środków uzależniających (narkotyki, leki uspokajające i psychotropowe). Charakteryzuje się koniecznością przyjmowania środka odurzającego, tendencją do stałego zwiększania dawki oraz fizycznym i psychicznym uzależnieniem. Zaprzeszanie zażywania powoduje bardzo przykre doznania abstynencyjne, prowadzące w krańcowych przypadkach nawet do zejścia śmiertelnego.

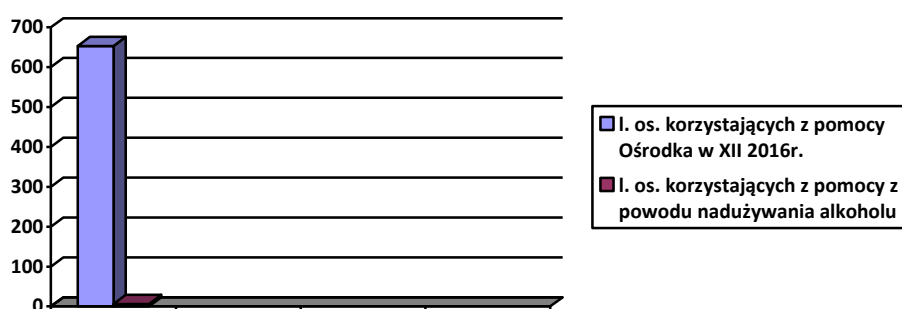
Tab. 9 Rodzaj pomocy udzielonej przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

<i>Wyszczególnienie</i>	Liczba osób w latach			
	2013	2014	2015	2016
Wnioski złożone do Komisji o skierowanie na leczenie odwykowe przez rodzinę osoby uzależnionej	2	3	2	3
Wnioski złożone do Komisji o skierowanie na leczenie odwykowe przez osobę uzależnioną	-	-	-	-
Wnioski złożone do Komisji o skierowanie na leczenie odwykowe przez policję prokuraturę	9	13	9	20
Skierowanych na leczenie odwykowe zamknięte	-	-	-	-
Skierowanych na terapię odwykową w systemie dziennym	4	2	1	0
Leczonych w oddziale odwykowym zamkniętym	-	-	-	-
Rozmowy przeprowadzone z osobami uzależnionymi	13	15	12	27

Nadużywanie alkoholu lub narkotyków bardzo często wynika z nieumiejętności radzenia sobie z problemami, jakie niesie ze sobą życie i w ostateczności prowadzi do fizycznego i psychicznego wyniszczenia jednostki. Osoba uzależniona jest osobą niedojrzałą emocjonalnie, skłonną do wahań i reakcji radości i płaczu, które mogą prowadzić do gwałtownych, nieprzemyślanych zachowań, kryje on również w sobie lęk przed wyjściem na jaw jego uzależnienia.

Bardzo ważnym skutkiem nadużywania używek jest pogarszanie się sytuacji ekonomicznej i społecznej rodziny oraz destrukcyjny wpływ alkoholizmu rodzica na rozwój dzieci, które żyją w atmosferze ciągłego niepokoju, lęku i napięcia. Badania wykazują, że co najmniej u 50% chorych na nerwicę, źródłem choroby jest alkoholizm jednego z rodziców.

Wyk.3. Struktura osób korzystających z pomocy finansowej z powodu nadużywania alkoholu

Aby eliminować niekorzystny wpływ alkoholizmu na społeczność gminy konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym oraz różnych form promocji zdrowego stylu życia.

Problem pojawienia się zjawiska narkomanii jest problemem ogólnopolskim i choć w naszej społeczności nie ma stwierdzonych przypadków stosowania używek, nie można jednak zupełnie wykluczyć, występowania tego zjawiska w formie ukrytej. W związku z tym stosowanie profilaktyki jest niezbędne szczególnie w grupie która jest najmocniej narażona na oddziaływanie tego problemu - młodzieży.

Osoby starsze

Mówiąc „osoby starsze” mamy na myśli osoby w wieku poprodukcyjnym. W grupie tej mamy również do czynienia ze zmianami psychicznymi wpływającymi na zdolność funkcjonowania w środowisku. Sytuacja ludzi starszych w okresie szybkich zmian gospodarczych jest złożona i uwarunkowana takimi czynnikami jak: pogorszenie się zdrowia, zwiększona potrzeba opieki zdrowotnej, zanik tradycji międzypokoleniowych, przemiany kulturowe, niekorzystne warunki życia i pogorszenie sytuacji materialnej. Towarzyszy temu brak aktywności społecznej, osamotnienie, izolacja, nieporadność życiowa. W sferze uczuć pojawia się osłabienie zainteresowania innymi osobami, niestabilność emocjonalna, zmienność nastrojów, skłonność do depresji, egoizm, wzrost podejrzliwości i poczucie zagrożenia, postawa roszczeniowa, domaganie się pomocy. Uwzględniając specyfikę środowiska osób starszych istnieje konieczność stworzenia systemu, który będzie uwzględniał ich potrzeby.

Niepełnosprawność

Problem niepełnosprawności można określić jako wszelkie ograniczenia lub wynikający z tych ograniczeń brak zdolności wykonywania jakiejś czynności w sposób lub w zakresie uważanym za normalny dla człowieka. W rozumieniu ustawy o pomocy społecznej niepełnosprawność oznacza stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy, powodujący trwałe lub okresowe utrudnienie, ograniczenie bądź uniemożliwienie samodzielnej egzystencji. Natomiast Komitet Rehabilitacji i Adaptacji Człowieka PAN, za osobę niepełnosprawną uważa kogoś o naruszonej sprawności psychicznej powodującej ograniczenie funkcjonalnej sprawności lub aktywności życiowej w stopniu utrudniającym pełnienie właściwych dla niej ról społecznych.

Choroba i niepełnosprawność to czynniki, które prowadzą do pogorszenia kondycji finansowej każdej rodziny bez względu na przynależność społeczno – zawodową i miejsce zamieszkania. Sytuacja taka z jednej strony to efekt wydatków na leczenie. Przyczyną ograniczenia dochodów może być również utrata pracy i przyznanie renty inwalidzkiej, ograniczenie aktywności zawodowej oraz możliwości zarobkowych. Niepełnosprawność uderza najbardziej w finansową i emocjonalną stronę rodziny.

Wyk.4. Struktura osób korzystających z pomocy finansowej z powodu niepełnosprawności lub długotrwałej, ciężkiej choroby

Analiza SWOT

Nazwa SWOT jest akronimem angielskich słów **Strengths** (mocne strony), **Weaknesses** (słabe strony), **Opportunities** (szanse), **Threats** (zagrożenia). Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji kategorii słabych i silnych stron oraz szans i zagrożeń. Przedmiotem analizy może być przedsiębiorstwo, gmina, instytucja lub dowolna organizacja. Zastosowanie analizy SWOT nie ma praktycznie ograniczeń, ponieważ można jej użyć do dowolnego zdarzenia ze sfery działalności człowieka.

Głównym celem analizy SWOT jest określenie aktualnej i perspektywicznej pozycji przedmiotu analizy oraz prognoza strategii postępowania. Zakres rodzajowy czynników, które mają wpływ na przedmiot analizy SWOT jest bardzo szeroki. Z jednej strony są czynniki zewnętrzne i wewnętrzne, a z drugiej pozytywne i negatywne. Skuteczna ich identyfikacja jest podstawą analizy SWOT. Przeprowadzając analizę należy dokonać diagnozy – określić silne i słabe strony podmiotu oraz prognozy – opisać szanse i zagrożenia.

Mocne strony czyli atuty (czynniki wewnętrzne, pozytywne) – to walory organizacji, które w sposób pozytywny wyróżniają ją w otoczeniu i spośród konkurencji.

Słabe strony tj. czynniki wewnętrzne, negatywne. Są konsekwencją ograniczeń zasobów i niedostatecznych kwalifikacji. Każda organizacja posiada aspekty funkcjonowania, które ograniczają jej sprawność, ale szybkie i obiektywne rozpoznanie oraz zidentyfikowanie może łatwo ograniczyć ich negatywny wpływ.

Szanse są to czynniki zewnętrzne, pozytywne. Zjawiska i tendencje w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane staną się impulsem do rozwoju oraz osłabiają zagrożenia.

Zagrożenia są to czynniki zewnętrzne, negatywne, które postrzegamy jako bariery rozwoju podmiotu, utrudnienia, dodatkowe koszty działania.

MOCNE STRONY

- położenie geograficzne i przygraniczne (współpraca z Litwą)
- bogate zasoby przyrodnicze (las i jeziora)
- umiejętność współżycia ludzi kilku narodowości
- istnienie i rozbudowa asfaltowej sieci dróg gminnych
- istnienie i rozbudowa sieci wodociągowej

- dobrze zorganizowana sieć dojazdów (dowożenia) dzieci do szkół rozbudowa sieci istniejących gospodarstw agroturystycznych i ekologicznych oraz powstawanie nowych
- promocja wielokulturowości i kuchni regionalnej
- prężnie działająca i rozwijająca się aktywność społeczna skupiona wokół OSP
- czyste powietrze
- duży potencjał siły roboczej (duże ilości zainteresowanych zatrudnieniem)
- istnieją tereny nadające się pod zabudowę usługową związaną z turystyką

SŁABE STRONY

- rozległy teren gminy i rozproszona zabudowa
- niska klasa gleb
- brak ofert pracy w gminie – bezrobocie
- utrudniony dostęp do usług medycznych – brak ośrodka zdrowia
- brak zakładów pracy
- brak miejsc kulturalno-rozrywkowych (domu kultury)
- pasożytniczy styl życia niektórych mieszkańców
- alkoholizm
- bezradność życiowa części mieszkańców
- brak specjalistycznej opieki lekarskiej
- brak komunikacji zespólonej (PKS)
- starzejące się społeczeństwo
- brak środków na zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży
- mało dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym (3-5 latki) – brak przedszkoli
- brak pełno wymiarowych sal gimnastycznych przy każdej szkole
- brak taniego ośrodka opieki nad ludźmi starszymi
- mała ilość świetlic środowiskowych (1 w gminie)

SZANSE

- ogólny wzrost stopy życiowej mieszkańców
- zwiększenie się liczby osób wykształconych
- szerszy dostęp do środków unijnych

- większa ilość środków na rozwój infrastruktury, rozwój technologii
- rozwój agroturystyki i turystyki
- rozwój zakładów usługowych
- wzrost ilości turystów w związku z wejściem do strefy Szengen
- wyrównanie szans poprzez rozwój technik informatycznych i dostęp do internetu
- szkolenia rolników
- zmiana mentalności mieszkańców – „moda” na rozwój aktywności własnej
- współpraca i twórcze myślenie, kreatywność mieszkańców
- sprzyjające przepisy prawne dla zakładania działalności gospodarczej na terenach wiejskich

ZAGROŻENIA

- choroby XXI wieku
- duża ilość terenów objęta programem „Natura 2000” – uniemożliwienie rozwoju infrastruktury
- rozwój zakładów uciążliwych – zanieczyszczenie środowiska
- modny styl życia współczesnych rodzin – zagrożeniem dla polityki prorodzinnej (brak rodzin wielopokoleniowych)
- trudny dostęp do środków unijnych – mała wiedza i trudne procedury
- nie unormowanie spraw opieki nad dziećmi w czasie pracy rodziców poza granicami kraju
- alkoholizm i narkomania
- wyludnianie się wsi
- starzenie się społeczności wiejskiej
- utrudniony dostęp do informacji
- znaczny wzrost liczby klientów pomocy społecznej ze względu na brak uprawnień do świadczeń emerytalno – rentowych

Wnioski

Analizując mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia, możemy stwierdzić, że są, choć bardzo niewielkie różnice w ilości zidentyfikowanych czynników, które wzięliśmy pod uwagę opracowując niniejszą strategię.

Niewątpliwie w kształtowaniu się obecnego niewysokiego poziomu integracji społecznej większe znaczenie mają niekorzystne okoliczności, na które nie zawsze mamy wpływ. Jesteśmy społeczeństwem starzejącym się z ujemnym przyrostem naturalnym. Obecny system prawny i pomoc ze strony państwa nie zachęca rodziców do posiadania większej liczby dzieci, nie stwarza też sprzyjających warunków do tworzenia własnych firm i przedsiębiorstw, które stały by się źródłem dochodu. Brak zakładów pracy powoduje ograniczenie liczby miejsc pracy, a tym samym jest jedną z przyczyn bezrobocia. Posiadanie przez rolników w przeważającej liczbie gospodarstw niskotowarowych, o słabej klasie gleb, nie zapewnia dostatecznego dochodu rodzinom. Ta sytuacja zmusza do poszukiwania przez nich pracy poza obrębem własnego gospodarstwa rolnego, co wpływa na zwiększoną emigracją szczególnie ludzi młodych do większych miast, za granice kraju w celu poszukiwania pracy. Bardzo często osiedlają się tam, pozostawiając w domu sędziwych rodziców, co skutkuje osamotnieniem osób starszych, brakiem bliskich więzi, zaniechaniem tradycji rodzinnych. Często młode rodziny pozostają w mieście ze względu na dobro swoich dzieci, które mają znacznie większe możliwości do pobierania nauki i rozwijania zainteresowań i zdolności. Słabą stroną jest również zmieniająca się struktura i funkcja rodziny, która nie sprzyja kształtowaniu się warunków do sprawowania opieki nad sędziwym członkiem rodziny. Coraz częściej osoby starsze tworzą jednoosobowe gospodarstwa domowe, a jeśli mieszkają z dziećmi, często ich świadczenia są źródłem stałego dochodu całej rodziny, szczególnie w sytuacji bezrobocia, czy braku zaradności życiowej. W znalezieniu pracy największe problemy mają osoby nie posiadające kwalifikacji i wykształcenia i to one stanowią największy procent osób bezrobotnych na terenie naszej gminy. Problem bezrobocia prowadzi w efekcie do znacznego zubożenia osób nim dotkniętych, jest przyczyną roszczeniowych postaw, niezadowolenia, braku akceptacji i wsparcia dla wszelakich inicjatyw społecznych. Występują słabe więzi między mieszkańcami, oraz nieliczne przejawy wzajemnego zainteresowania, pomocy, podejmowania wspólnych działań. Skutkuje to brakiem społecznych liderów, czy wolontariuszy, którzy niejednokrotnie mogliby być pomocni w rozwiązywaniu problemów społecznych. Prowadzi to do marazmu i stagnacji społecznej. Wgłębiając się w istotę niekorzystnych zjawisk występujących na terenie naszej

społeczności gminnej możemy śmiało stwierdzić, że w ich rozwiązywaniu ogromną rolę odgrywa opieka społeczna. Ciągłe zwiększa się liczba osób potrzebujących pomocy, zwiększają się zadania i kompetencje ośrodków pomocy społecznej, nie jest to jednak równoznaczne z przekazywaniem większych funduszy na ten cel.

Jak wspomniano na wstępie analizy, mamy zarówno ujemne jak i pozytywne czynniki, które można i należy wykorzystać w programie budowania strategii.

Zapewne ogromną wartością naszego terenu jest jego położenie w najdalszym północno-wschodnim zakątku Polski. Jesteśmy krainą zielonych lasów, czystych jezior, rzeczek i bagiennych, zwykle zamglonych uroczysk, które swym dzikim pięknem tworzą niepowtarzalny nastrój, co może być głównym atutem rozwoju gospodarstw agroturystycznych. Jeżeli wykorzystamy przy tym zalety naszej kuchni, będzie szansą na zwiększenie ilości turystów i tym samym zwiększy się ilość miejsc pracy i dochodów. Po wejściu do strefy Szengen wzrosły możliwości pozyskiwania środków unijnych, gdyż nawiązanie współpracy z partnerami zagranicznymi zwiększa szansę udziału w niektórych projektach unijnych i prawdopodobieństwo otrzymania środków. Duża świadomość i chęć udoskonalania i unowocześniania gospodarstw przez rolników indywidualnych wiąże się nie tylko z estetycznym wizerunkiem gminy, ale zwiększa możliwości produkcyjne gospodarstw, jak również podnosi status materialny ich rodzin. Ułatwienie i wspieranie inicjatyw służących rozwojowi gminy, ochronie środowiska przez samorząd lokalny jest również zjawiskiem bardzo pozytywnym. Łatwiejszy i szerszy dostęp do edukacji również na poziomie wyższym, internetu, możliwości korzystania z kursów i szkoleń podnosi poziom wykształcenia, kwalifikacji, świadomości, zwiększa umiejętność radzenia sobie w życiu szczególnie przez młodych ludzi.

Z przedstawionej analizy słabych i mocnych stron, szans i zagrożeń w naszej gminie nasuwa się spostrzeżenie, że aby osiągnąć równowagę i pożądaný rozwój, oraz w jak najwyższym stopniu integrację społeczną należy wykorzystać mocne atuty i walory zarówno przyrodnicze, kadrowe, zaangażowanie władz gminnych w pozyskiwanie funduszy unijnych i jednocześnie dążyć do eliminacji ujemnych czynników poprzez wytyczenie długofalowych programów działania, które będą uwzględniały zarówno słabe i mocne strony, szanse i zagrożenia.

Zasoby gminy:

Tabela 10: Instytucje/organizacje działające na terenie gminy wg następujących kryteriów

Instytucja/organizacja	Pełnione role i zadania (zakres działania)	Możliwość rozwoju działań na rzecz społeczności
Urząd Gminy	<ul style="list-style-type: none"> - zarządzanie społecznością gminną na wszystkich płaszczyznach - podejmowanie uchwał w sprawach rozwoju gminy - dbałość o ekologię (śmietniki, oczyszczalnie przydomowe) 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa infrastruktury - promocja gminy - usługi internetowe - lepsze wykorzystanie zasobów środowiskowych - wykorzystanie programów unijnych na rzecz rozwoju społeczności
GOPS	<ul style="list-style-type: none"> - pomoc materialna, rzeczowa i usługowa dla najbardziej potrzebujących osób i rodzin 	<ul style="list-style-type: none"> - pomoc rzeczowa - pomoc finansowa - pomoc usługowa - imprezy integracyjne - wolontariat - pozyskiwanie środków unijnych
Szkoły	<ul style="list-style-type: none"> - edukacja, wychowanie, dzieci i młodzieży - zapewnienie opieki - integracja uczniowie-rodzice-nauczyciele - przygotowanie do życia w społeczeństwie - patriotyzm 	<ul style="list-style-type: none"> - pozyskiwanie środków na realizację zajęć pozalekcyjnych - rozwijanie zainteresowań - zorganizowanie wolontariatu - wzbogacenie w pomoce dydaktyczne <ul style="list-style-type: none"> - imprezy integracyjne
		<ul style="list-style-type: none"> - promocja czytelnictwa - stworzenie archiwum kultury

Biblioteka	<ul style="list-style-type: none"> - wypożyczanie książek - propagowanie czytelnictwa 	<ul style="list-style-type: none"> regionalnej - przechowywanie dziedzictwa kulturowego (np. kącik tradycji) - organizowanie spotkań z autorami, twórcami - tworzenie czytelni
Ochotnicza Straż Pożarna	<ul style="list-style-type: none"> - ochrona mienia - czuwanie nad bezpieczeństwem społeczeństwa 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa kondycji fizycznej - promocja swojej działalności - pobór ochotników - organizowanie festynów strażackich
Parafia	<ul style="list-style-type: none"> - szerzenie wiary, promocja dialogu społecznego i tolerancji 	<ul style="list-style-type: none"> - Udzielanie pomocy materialnej w ramach Caritas - kultywowanie tradycji religijnych
Sklepy	<ul style="list-style-type: none"> - zaopatrzenie w żywność i inne niezbędne artykuły codziennego użytku 	<ul style="list-style-type: none"> - zatrudnienie osób bezrobotnych - reklama, promocje
Kwatery agroturystyczne	<ul style="list-style-type: none"> - promocja gminy, jej tradycji, kultury, walorów środowiska - świadczenie usług noclegowo – żywieniowych 	<ul style="list-style-type: none"> - rozszerzenie działań promocyjnych - zwiększenie asortymentu świadczonych usług - spływy kajakowe - zatrudnianie osób bezrobotnych
Stowarzyszenie Ziemi Berznicko - Zelwiańskiej	<ul style="list-style-type: none"> - krzewienie kultury, tradycji obyczajów ludowych, umacnianie więzi społecznych i rodzinnych 	<ul style="list-style-type: none"> - organizacja imprez integracyjnych

CELE STRATEGICZNE I PROGRAMY DZIAŁANIA

Wizja, obszary priorytetowe i cele strategiczne

„Wizja to najogólniej sformułowany, najbardziej podstawowy cel działalności gminy, określony w kategoriach jakościowych i związany z jej rolą w otoczeniu. Cel ten odzwierciedla kierunek rozwoju. Wizja mówi jasno i wyraźnie o tym, jakie są aspiracje gminy, jakie są wymagania, którym powinna sprostać.”

Wizja gminy Sejny przedstawia się następująco:

Gmina Sejny – wykorzystująca własne zasoby społeczne i środowiskowe, rozwinięta gospodarczo dzięki turystyce i rolnictwu z dobrą infrastrukturą i komunikacją. Umożliwiająca kształcenie, dostęp do opieki medycznej, kultury i zapewniająca godne warunki życia mieszkańcom.

Obszary priorytetowe

Podstawowym elementem pisania strategii było określenie priorytetowych obszarów działania w Gminie Sejny w okresie długoterminowym. Wyszczególnienie obszarów określono na podstawie wnikliwej analizy obecnej sytuacji na terenie gminy oraz otoczenia zewnętrznego. Wyszczególniono cztery obszary priorytetowe:

I. EDUKACJA, SPORT I KULTURA

II. RYNEK PRACY – AKTYWIZACJA ZAWODOWA SPOŁECZNOŚCI WIEJSKIEJ

III. OPIEKA SPOŁECZNA, MEDYCZNA I PROFILAKTYKA (ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM OSÓB STARSZYCH)

IV. TURYSTYKA I KOMUNIKACJA

Cele strategiczne:

Cele strategiczne wskazują główne kierunki rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców, należą do grupy celów kierunkowych, długofalowych o terminie realizacji sięgającym 8 lat.

Cele strategiczne w Gminie Sejny zostały sformułowane członków w oparciu o diagnozę sytuacji w gminie, analizę SWOT, oraz analizę problemów społecznych występujących w gminie. W ramach wyżej wymienionych obszarów wyznaczone zostały następujące cele strategiczne:

1. WYRÓWNYWANIE SZANS EDUKACYJNYCH SPOŁECZNOŚCI WIEJSKIEJ, PROMOCJA FORM ATRAKCYJNEGO SPĘDZANIA CZASU WOLNEGO.
2. WSPARCIE MIESZKAŃCÓW W ZAKRESIE ICH AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ – WYKORZYSTANIE WŁASNEGO POTENCJAŁU I UMIEJĘTNOŚCI.
3. PODNIESIENIE POZIOMU OPIEKI ZDROWOTNEJ, USŁUGOWEJ, PROMOCJA ZDROWEGO STYLU ŻYCIA.
4. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY TURYSTYCZNEJ I KOMUNIKACYJNEJ.

Cele operacyjne i zadania

Cele operacyjne są konkretyzacją celów strategicznych, wskazują narzędzia i sposoby ich realizacji, dotyczą średniego horyzontu czasowego (3-5 lat).

Zadania to konkretne działania służące realizacji celów, stanowią podstawę wdrażania strategii.

Obszar I: **EDUKACJA, SPORT I KULTURA**

Cel strategiczny: WYRÓWNYWANIE SZANS EDUKACYJNYCH SPOŁECZNOŚCI WIEJSKIEJ, PROMOCJA FORM ATRAKCYJNEGO SPĘDZANIA CZASU WOLNEGO	
Cel operacyjny: <i>Rozwój i zwiększenie ilości placówek kulturalno – oświatowych i sportowych.</i>	
zadania	Utworzenie Domu Kultury jako miejsca spotkań dzieci, młodzieży i dorosłych .
	Budowa boiska sportowego.
Cel operacyjny: <i>Podnoszenie poziomu wiedzy mieszkańców wsi.</i>	
zadania	Organizacja szkoleń.
	Prelekcje ze specjalistami (pedagogiem, logopedą, psychologiem).
	Organizacja zajęć wyrównawczych dla dzieci z trudnościami w nauce.
	Promowanie szkoleń organizowanych przez ODR, ARiMR.
Cel operacyjny: <i>Promowanie form atrakcyjnego spędzania czasu wolnego.</i>	
Zadania	Organizowanie zawodów sportowych połączonych z piknikiem rodzinnym.
	Organizowanie rodzinnych wycieczek rowerowych.
	Organizowanie konkursów na najpiękniejszy ogródek lub największe warzywo.
	Zapewnienie szerszej oferty zajęć pozalekcyjnych zgodnie z zainteresowaniami dzieci (warsztaty artystyczne, zajęcia z języków obcych, warsztaty kształtujące umiejętności wykorzystania komputerów).
	Organizacja zajęć rekreacyjno – korekcyjnych z nauką pływania na basenie.

Cel operacyjny: <i>Wzmocnienie więzi społecznych (szczególnie wśród dzieci i młodzieży).</i>	
Zadania	Spotkania integracyjne z młodzieżą, dziećmi z różnych szkół.
	Tworzenie idei wolontariatu.
	Uaktywnienie młodzieżowych sekcji OSP.
	Organizacja wycieczek turystyczno – krajoznawczych.

Obszar II: RYNEK PRACY – AKTYWIZACJA ZAWODOWA SPOŁECZNOŚCI WIEJSKIEJ

Cel strategiczny: WSPARCIE MIESZKAŃCÓW W ZAKRESIE ICH AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ – WYKORZYSTANIE WŁASNEGO POTENCJAŁU I UMIEJĘTNOŚCI	
Cel operacyjny: <i>Przeciwdziałanie bezrobociu, wspieranie bezrobotnych w poszukiwaniu pracy</i>	
zadania	Organizacja centrów z ofertami pracy.
	Spotkania z doradcą zawodowym.
	Ścisła współpraca z powiatowym Urzędem Pracy.
	Negocjowanie kontraktów określających zasady współdziałania jako podstawa pracy z bezrobotnym klientem.
Cel operacyjny: <i>Aktywizacja zawodowa społeczności wiejskiej.</i>	
Zadania	Organizacja kursów przekwalifikowujących.
	Promocja wyrobów własnych, produkcji ekologicznej i rękodzieła.
	Organizacja kursów komputerowych.
	Wskazanie możliwości pozyskiwania funduszy unijnych.
	Szkolenia dla rolników dotyczące wypełniania wniosków o dotacje i zmiany kierunku produkcji.
	Kursy dla rolników z wykorzystaniem programów komputerowych (np. agroturystyka, dopłaty bezpośrednie, księgowość rolnicza)

Cel operacyjny: *Przeciwdziałanie i eliminowanie negatywnych skutków psychospołecznych bezrobocia.*

Zadania	Przeciwdziałanie uzależnieniu świadczeniobiorców od instytucji pomocy społecznej poprzez: <ol style="list-style-type: none"> 1. wyjaśnienie sytuacji prawnej, dostarczanie informacji dot. uprawnień oraz warunków uzyskania świadczeń 2. budowanie poczucia własnej wartości, pomoc w planowaniu działań.
	Zabezpieczenie środków finansowych na doraźną pomoc materialną osobom bezrobotnym.
	Zapewnienie dzieciom podstawowego wyposażenia do szkoły, ciepłego posiłku, opłacenie udziału w wypoczynku letnim i zimowym.
	Praca socjalna z rodzinami z problemem opiekuńczo-wychowawczym, diagnoza deficytów związanych z pełnieniem ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo-wychowawczej, zaniedbań względem dzieci, ocena sytuacji dziecka w rodzinie i środowisku.
	Stworzenie banków danych o możliwościach pomocowych oraz doskonalenie sposobów docierania do osób zainteresowanych.

Cel operacyjny: *Przeciwdziałanie alkoholizmowi i innym patologiom społecznym.*

Zadania	Stworzenie klubu AA.
	Profilaktyczna działalność informacyjna i edukacyjna w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii i problemów alkoholowych.
	Organizacja turnusów rodzinnych i kolonii dla dzieci.
	Pomoc terapeutyczna i rehabilitacyjna osobom uzależnionym.
	Pomoc w postaci bezpłatnych porad prawnych oraz psychologicznych.

Obszar III: OPIEKA SPOŁECZNA, MEDYCZNA I PROFILAKTYKA (ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM OSÓB STARSZYCH)

Cel strategiczny: PODNIESIENIE POZIOMU OPIEKI ZDROWOTNEJ, USŁUGOWEJ, PROMOCJA ZDROWEGO STYLU ŻYCIA

Cel operacyjny: *Zapewnienie opieki zdrowotnej w gminie a w szczególności w szkole.*

Zadania	Zatrudnienie pielęgniarek w szkołach podstawowych.
	Realizowanie na terenie placówek oświatowych prozdrowotnych programów profilaktycznych.
	Diagnoza potrzeb zdrowotnych i opracowanie programu ich realizacji.
	Edukacja do zdrowego stylu życia.
	Współuczestniczenie Gminy w koordynowaniu usługami medycznymi w celu zwiększenia ich dostępności.

Cel operacyjny: *Zapewnienie godnych warunków życia osobom starszym, samotnym, niepełnym.*

Zadania	Adaptacja pomieszczeń w byłych budynkach szkół dla potrzeb ludzi starszych.
	Tworzenie domów opieki dla osób starszych.
	Tworzenie klubu seniora.
	Dowóz posiłków dla osób starszych.
	Zapewnienie usług opiekuńczych w formie : usług specjalistycznych, pomocy sąsiedzkiej, innych alternatywnych.

Cel operacyjny: *Rozwijanie idei wolontariatu.*

zadania	Organizacja szkoleń dla osób chętnych do świadczenia wolontariatu.
	Organizacja konkursów dla osób świadczących wolontariat.
	Przekazanie pomocy rzeczowej dla osób świadczących wolontariat.

Cel operacyjny: *Zapewnienie sprawnego systemu pomocy społecznej.*

Zadania	Usprawnienie usług opiekuńczych na terenie gminy.
	Stała diagnoza środowiska osób starszych i organizacja wsparcia materialnego w zależności od indywidualnych potrzeb podopiecznych.
	Prowadzenie stałego monitoringu rodzin wymagających wsparcia w ramach systemu pomocy społecznej.

Obszar IV: **TURYSTYKA I KOMUNIKACJA.**

Cel strategiczny: ROZWÓJ INFRASTRUKTURY TURYSTYCZNEJ I KOMUNIKACYJNEJ	
Cel operacyjny: <i>Wskazanie miejsc atrakcyjnych turystycznie.</i>	
Zadania	Wykonanie strony internetowej dotyczącej najatrakcyjniejszych miejsc na terenie gminy Sejny.
	Opracowanie folderów.
	Popularyzacja i ochrona lokalnej kultury ludowej.
	Zdobycie funduszy na budowę ścieżek rowerowych.
Cel operacyjny: <i>Permanentne działania poprawiające komunikację.</i>	
Zadania	Budowa nowych dróg o nawierzchni asfaltowych.
	Dostosowanie kursów PKS do potrzeb mieszkańców.
Cel operacyjny: <i>Kreowanie nowych form wypoczynku.</i>	
Zadania	Zorganizowanie zawodów wędkarskich.
	Utworzenie publicznej wypożyczalni sprzętu turystycznego
	Promocja postaw przedsiębiorczych w zakresie tworzenia infrastruktury turystycznej.

PROGRAM WDRAŻANIA STRATEGII

CEL STRATEGICZNY NR 1 WYRÓWNYWANIE SZANS EDUKACYJNYCH SPOŁECZNOŚCI WIEJSKIEJ, PROMOCJA FORM ATRAKCYJNEGO SPĘDZANIA CZASU WOLNEGO				
CEL OPERACYJNY <i>Rozwój i zwiększenie ilości placówek kulturalno – oświatowych i sportowych.</i>				
Lp.	Zadanie	Środki finansowe	Czas realizacji	Odpowiedzialni za realizację
1.	Utworzenie Domu Kultury jako miejsca spotkań dzieci, młodzieży i dorosłych.	budżet gminy, środki pomocowe, bezinwestycyjne	2017-2025	Urząd Gminy
2.	Budowa boiska sportowego.	budżet gminy, środki pomocowe, bezinwestycyjne, sponsorzy	2017-2025	Urząd Gminy, Szkoły Podstawowe
CEL OPERACYJNY <i>Podnoszenie poziomu wiedzy mieszkańców wsi.</i>				
1	Organizacja szkoleń.	budżet gminy	2017-2025	Urząd Gminy
2.	Prelekcje ze specjalistami (pedagogiem, logopedą, psychologiem).	budżet gminy	2017-2025	Urząd Gminy, Szkoły Podstawowe
3.	Organizacja zajęć wyrównawczych dla dzieci z		2017-2025	Szkoły

	trudnościami w nauce.	budżet gminy		Podstawowe
4.	Promowanie szkoleń organizowanych przez ODR i ARiMR.	budżet gminy	2017-2025	Urząd Gminy

CEL OPERACYJNY Promowanie form atrakcyjnego spędzania czasu wolnego.

1	Organizowanie zawodów sportowych połączonych z piknikiem rodzinnym.	budżet gminy, sponsorzy	2017-2025	Urząd Gminy
2.	Organizowanie rodzinnych wycieczek rowerowych.	budżet gminy, sponsorzy	2017-2025	Urząd Gminy, Szkoły Podstawowe
3.	Organizowanie konkursów na najpiękniejszy ogródek lub największe warzywo.	budżet gminy, sponsorzy	2017-2025	Urząd Gminy
4.	Zapewnienie szerszej oferty zajęć pozalekcyjnych zgodnie z zainteresowaniami dzieci (warsztaty artystyczne, zajęcia z języków obcych, warsztaty kształtujące umiejętności wykorzystania komputerów).	budżet gminy	2017-2025	Szkoły Podstawowe
5.	Organizacja zajęć rekreacyjno – korekcyjnych z nauką pływania na basenie.	budżet gminy, sponsorzy	2017-2025	Urząd Gminy

CEL OPERACYJNY Wzmocnienie więzi społecznych (szczególnie wśród dzieci i młodzieży).

1	Spotkania integracyjne z młodzieżą, dziećmi z różnych szkół.	budżet gminy	2017-2025	Urząd Gminy, Szkoły Podstawowe
---	--	--------------	-----------	--------------------------------

2.	Tworzenie idei wolontariatu.	bezinwestycyjny	2017-2025	Urząd Gminy, GOPS, Szkoły Podstawowe
3.	Uaktywnienie młodzieżowych sekcji OSP.	budżet gminy, bezinwestycyjny	2017-2025	Urząd Gminy, Szkoły Podstawowe, OSP
4.	Organizacja wycieczek turystyczno - krajoznawczych.	budżet gminy	2017-2025	Urząd Gminy, GOPS, Szkoły Podstawowe
<p align="center">CEL STRATEGICZNY NR 2</p> <p align="center">WSPARCIE MIESZKAŃCÓW W ZAKRESIE ICH AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ – WYKORZYSTANIE WŁASNEGO POTENCJAŁU I UMIEJĘTNOŚCI</p> <p align="center"><i>CEL OPERACYJNY Przeciwdziałanie bezrobociu, wspieranie bezrobotnych w poszukiwaniu pracy.</i></p>				
1.	Organizacja centrów z ofertami pracy.	budżet gminy, środki pomocowe	2017-2025	GOPS, PUP
2.	Spotkania z doradcą zawodowym.	budżet gminy, bezinwestycyjny	2017-2025	Urząd Gminy, GOPS
3.	Ścisła współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy	bezinwestycyjny	2017-2025	Urząd Gminy, GOPS
4.	Negocjowanie kontraktów określających zasady współdziałania jako podstawa pracy z		2017-2025	GOPS

	bezrobotnym klientem.	bezinwestycyjny		
CEL OPERACYJNY Aktywizacja zawodowa społeczności wiejskiej.				
1.	Organizacja kursów przekwalifikowujących.	budżet gminy, środki pomocowe	2017-2025	Urząd Gminy, GOPS
2.	Promocja wyrobów własnych, produkcji ekologicznej i rękodzieła.	bezinwestycyjny	2017-2025	Urząd Gminy
3.	Organizacja kursów komputerowych.	budżet gminy	2017-2025	Urząd Gminy
4.	Wskazanie możliwości pozyskiwania funduszy unijnych.	bezinwestycyjny	2017-2025	Urząd Gminy, GOPS
5.	Szkolenia dla rolników dotyczące wypełniania wniosków o dotacje i zmiany kierunku produkcji.	budżet gminy, środki pomocowe	2017-2025	Urząd Gminy
6.	Kursy dla rolników z wykorzystaniem programów komputerowych (np. agroturystyka, dopłaty bezpośrednie, księgowość rolnicza).	budżet gminy, środki pomocowe	2017-2025	Urząd Gminy
CEL OPERACYJNY Przeciwdziałanie i eliminowanie negatywnych skutków psychospołecznych bezrobocia.				
1.	Przeciwdziałanie uzależnieniu świadczeniobiorców od instytucji pomocy społecznej poprzez: 1. wyjaśnienie sytuacji prawnej, dostarczanie informacji dot. uprawnień		2017-2025	GOPS, Urząd Gminy

	oraz warunków uzyskania świadczeń 2. budowanie poczucia własnej wartości, pomoc w planowaniu działań.	budżet gminy		
2.	Zabezpieczenie środków finansowych na doraźną pomoc materialną osobom bezrobotnym.	budżet gminy, środki pomocowe	2017-2025	GOPS
3.	Zapewnienie dzieciom podstawowego wyposażenia do szkoły, ciepłego posiłku, opłacenie udziału w wypoczynku letnim i zimowym.	budżet gminy, środki pomocowe, sponsorzy	2017-2025	Urząd Gminy, GOPS, Szkoły Podstawowe
4.	Praca socjalna z rodzinami z problemem opiekuńczo-wychowawczym, diagnoza deficytów związanych z pełnieniem ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo-wychowawczej, zaniedbań względem dzieci, ocena sytuacji dziecka w rodzinie i środowisku.	budżet gminy, bezinwestycyjne	2017-2025	Urząd Gminy, GOPS, Szkoły Podstawowe
5.	Stworzenie banków danych o możliwościach pomocowych oraz doskonalenie sposobów docierania do osób zainteresowanych.	budżet gminy, bezinwestycyjne	2017-2025	Urząd Gminy, GOPS
CEL OPERACYJNY Przeciwdziałanie alkoholizmowi i innym patologiom społecznym.				
1.	Stworzenie klubu AA.	budżet gminy	2017-2025	Urząd Gminy, GOPS
2.	Profilaktyczna działalność informacyjna i edukacyjna w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii i problemów alkoholowych.	budżet gminy, bezinwestycyjne	2017-2025	Urząd Gminy, GOPS, Szkoły Podstawowe

3.	Organizacja turnusów rodzinnych i kolonii dla dzieci.	budżet gminy, środki pomocowe, sponsorzy	2017-2025	Urząd Gminy, GOPS, Szkoły Podstawowe
4.	Pomoc terapeutyczna i rehabilitacyjna osobom uzależnionym.	budżet gminy, bezinwestycyjne	2017-2025	Urząd Gminy, GOPS
5.	Pomoc w postaci bezpłatnych porad prawych oraz psychologicznych.	budżet gminy, sponsorzy	2017-2025	Urząd Gminy

CEL STRATEGICZNY NR 3

PODNIESIENIE POZIOMU OPIEKI ZDROWOTNEJ, USŁUGOWEJ, PROMOCJA ZDROWEGO STYLU ŻYCIA

CEL OPERACYJNY Zapewnienie opieki zdrowotnej w gminie a w szczególności w szkole.

1.	Zatrudnienie pielęgniarek w szkołach podstawowych.	budżet gminy, środki pomocowe	2017-2025	Urząd Gminy, Szkoły Podstawowe
2.	Realizowanie na terenie placówek oświatowych prozdrowotnych programów profilaktycznych.	budżet gminy, bezinwestycyjne	2017-2025	Urząd Gminy, GOPS, Szkoły Podstawowe
3.	Diagnoza potrzeb zdrowotnych i opracowanie programu ich realizacji.	bezinwestycyjne	2017-2025	Urząd Gminy, GOPS

4.	Edukacja do zdrowego stylu życia.	bezinwestycyjne	2017-2025	Urząd Gminy
5.	Współuczestniczenie Gminy w koordynowaniu usługami medycznymi w celu zwiększenia ich dostępności.	bezinwestycyjne	2017-2025	Urząd Gminy

CEL OPERACYJNY Zapewnienie godnych warunków życia osobom starszym, samotnym, niedołącznym.

1.	Adaptacja pomieszczeń w byłych budynkach szkół dla potrzeb ludzi starszych.	budżet gminy, środki pomocowe	2017-2025	Urząd Gminy
2.	Tworzenie domów opieki dla osób starszych.	budżet gminy, środki pomocowe	2017-2025	Urząd Gminy
3.	Tworzenie klubu seniora.	budżet gminy, środki pomocowe	2017-2025	Urząd Gminy
4.	Dowóz posiłków dla osób starszych.	budżet gminy, środki pomocowe	2017-2025	Urząd Gminy, GOPS
5.	Zapewnienie usług opiekuńczych w formie: usług specjalistycznych, pomocy sąsiedzkiej, innych alternatywnych.	budżet gminy, bezinwestycyjne	2017-2025	GOPS

CEL OPERACYJNY Rozwijanie idei wolontariatu.

1.	Organizacja szkoleń dla osób chętnych do świadczenia wolontariatu .	budżet gminy	2017-2025	Urząd Gminy, GOPS
2.	Organizacja konkursów dla osób starszych.	budżet gminy, sponsorzy	2017-2025	GOPS

CEL OPERACYJNY Zapewnienie sprawnego systemu pomocy społecznej.

1.	Usprawnienie usług opiekuńczych na terenie gminy.	budżet gminy, bezinwestycyjny	2017-2025	GOPS
2.	Stała diagnoza środowiska osób starszych i organizacja wsparcia materialnego w zależności od indywidualnych potrzeb podopiecznych..	bezinwestycyjne	2017-2025	GOPS
3.	Prowadzenie stałego monitoringu rodzin wymagających wsparcia w ramach systemu pomocy społecznej .	budżet gminy, bezinwestycyjne	2017-2025	GOPS

CEL STRATEGICZNY NR 4

ROZWÓJ INFRASTRUKTURY TURYSTYCZNEJ I KOMUNIKACYJNEJ

CEL OPERACYJNY Wskazanie miejsc atrakcyjnych turystycznie.

1.	Wykonanie strony internetowej dotyczącej najatrakcyjniejszych miejsc na terenie gminy Sejny.	budżet gminy, bezinwestycyjne	2017-2025	Urząd Gminy
2.	Opracowanie folderów.	budżet gminy	2017-2025	Urząd Gminy
3.	Popularyzacja i ochrona lokalnej kultury ludowej.	bezinwestycyjne	2017-2025	Urząd Gminy
4.	Zdobycie funduszy na budowę ścieżek rowerowych.	budżet gminy, środki pomocowe, sponsorzy	2017-2025	Urząd Gminy

CEL OPERACYJNY Permanentne działania poprawiające komunikację .

1.	Budowa nowych dróg.	budżet gminy, środki pomocowe, bezinwestycyjne	2017-2025	Urząd Gminy
----	---------------------	---	-----------	-------------

2.	Dostosowanie kursów PKS do potrzeb mieszkańców.	bezinwestycyjne	2017-2025	Urząd Gminy

CEL OPERACYJNY Kreowanie nowych form wypoczynku.				
1.	Zorganizowanie zawodów wędkarskich.	budżet gminy, sponsorzy, bezinwestycyjne	2017-2025	Urząd Gminy
2.	Utworzenie publicznej wypożyczalni sprzętu turystycznego.	budżet gminy, środki pomocowe, sponsorzy	2017-2025	Urząd Gminy
3.	Promocja postaw przedsiębiorczości w zakresie tworzenia infrastruktury turystycznej.	budżet gminy, bezinwestycyjne	2017-2025	Urząd Gminy

FINANSE, ZARZĄDZANIE I MONITORING STRATEGII

Realizacja zadań zawartych w strategii rozwiązywania problemów społecznych wymagać będzie określonych nakładów finansowych.

Środki na ich realizację będą pochodzić z różnych źródeł, które można podzielić na cztery grupy:

- budżet gminy w zakresie finansowania zadań własnych w obszarze pomocy społecznej jak i w innych obszarach ujętych w strategii
- budżet państwa
- fundusze strukturalne
- fundusze celowe pochodzące ze źródeł organizacji pozarządowych i innych podmiotów

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sejny zawiera zadania, które stanowią wyzwania dla całej społeczności lokalnej i wszystkich instytucji działających na polu polityki społecznej w gminie. Taka zasada partnerstwa i współpracy jest jednym z fundamentalnych elementów polityki strukturalnej Unii Europejskiej.

Organem odpowiedzialnym za realizację polityki władz gminy na poziomie operacyjnym jest Wójt Gminy, na którym w świetle obowiązujących przepisów spoczywa zarządzanie bieżącymi sprawami gminy. Jednak wdrażanie strategii, zawierającej zadania będące w kompetencjach wielu lokalnych i ponadlokalnych instytucji, organizacji i środowisk, wymaga ścisłej koordynacji i współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami. Stąd też efektywność realizacji zadań w dużej mierze będzie zależała od instytucji zarządzającej jej wdrożeniem – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Wdrażanie zapisów strategii nie może również odbywać się bez czynnego udziału i poparcia Rady Gminy. Działania Rady Gminy polegać powinny przede wszystkim na bardzo aktywnym udziale w pracach przygotowawczych i uchwalaniu kolejnych rocznych budżetów.

Skuteczne wdrażanie oraz monitoring strategii wymaga gromadzenia i analizy odpowiednich informacji zgodnie z przyjętymi założeniami, które pozwolą reagować na zmiany zachodzące w otoczeniu, gdyż mogą one wymuszać konieczność modyfikacji celów zawartych w opracowanej strategii, a także sposobów ich realizacji. W tym celu wskazane jest powołanie

komisji ds. realizacji i monitoringu strategii, w skład której powinny wchodzić osoby zaangażowane w realizację zadań wyznaczonych w strategii tj. Wójt, Przewodniczący Rady Gminy, Sekretarz Gminy, Dyrektorzy Szkół i Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Strategia jest dokumentem otwartym i wraz z upływem czasu zmiany potrzeb i możliwości będą wymagać uaktualniania zgodnie z potrzebami społecznymi.

Dla zapewnienia efektywnego wdrażania zapisów strategii należy podjąć następujące działania:

- organizowanie spotkań z mieszkańcami gminy
- aktywna współpraca z sąsiednimi gminami, powiatowym urzędem pracy, starostwem powiatowym i organizacjami pożytku publicznego
- aktualizacja strategii dokonywana w razie konieczności, nie rzadziej jednak niż raz na 2 lata.